การศึกษาคำ "เพิ่ง" และ "TOKORO DA"

ทัศนาลัย บูรพาชีพ

คำ "เพิ่ง" /phôŋ/ หรือที่บางครั้งอาจออกเสียงว่า พึ่ง /phûŋ/ จัดเป็นคำหนึ่งที่ใช้กันทั่วไปและกล่าวถึงในหนังสือไวยากรณ์ โดยมักจะพบว่ามีการศึกษาคำ "เพิ่ง" ร่วมกับคำบางคำ เช่น กำลัง เคย แล้ว จะ เป็นต้น ในทางวากยสัมพันธ์ได้มีผู้ศึกษาและอธิบายคำ "เพิ่ง" ไว้ดังต่อไปนี้

Mary Hass (1964: 377) จัดให้ เพิ่ง เป็น adverb-auxiliary มีความหมายว่า 1. 'Just, just now' และ 2. '(not) yet, (not) just now.' ประโยคตัวอย่างที่แสดงการใช้ "เพิ่ง" มีดังนี้

*น้องเพิ่งทำการบ้านเสร็จ**
*อย่าเพิ่งไปเลย**

Noss (1964: 134) จัดให้ "เพิ่ง" เป็น modal มีความหมายว่า 'to act prematurely' เมื่อตามหลัง อย่า และเมื่อใช้ในบริบทอื่น ๆ มีความหมายว่า 'to have acted recently' ตัวอย่างของ Noss ที่แสดงการใช้ "เพิ่ง" พร้อมให้ความหมายอังกฤษมีดังต่อไปนี้

อย่าเพิ่งไปนะฝนตก *'Don't go yet; it's raining.'*
เขาเพิ่งกลับมาเมื่อกี้ *'He just got back a moment ago.'*

Pranee Kullavanijaya (1968: 16) จัดให้ "เพิ่ง" เป็นคำหน้ากริยา (preverb) มีความหมายเทียบกับ 'just' ในภาษาอังกฤษ ตัวอย่างประโยคที่แสดงการใช้ "เพิ่ง" มีดังนี้

*เขาเพิ่งมาถึง**
*งานเพิ่งเสร็จ**

Vichin Panupong (1970: 87) พิจารณาให้ "เพิ่ง" เป็นคำช่วยหน้ากริยา (prenuclear auxiliary) ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

ร่มเพิ่งขาด
ฝนเพิ่งหาย
นาฬิกาเพิ่งไม่เดิน

ดร. ทัศนาลัย บูรพาชีพ รองศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาศาสตร์
* *เป็นประโยคตัวอย่างของผู้เขียนเอง*

ข้อเสนอการศึกษาคำ เพิ่ง

การศึกษาคำ "เพิ่ง" ดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นการศึกษาทางวากยสัมพันธ์ แต่ถ้าพิจารณาจากมุมมองทางอรรถศาสตร์ (ทางความหมาย) ผู้เขียนมีความเห็นว่า "เพิ่ง" จัดเป็นคำบอกการณ์ลักษณะ (aspect marker) ซึ่งจัดเป็นประเภททางไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับเวลาเช่นเดียวกับกาล (tense) แต่ต่างกับกาลคือ กาลเชื่อมโยงเวลาสองจุดคือ เวลาที่เหตุการณ์เกิดขึ้นกับอีกเวลาหนึ่งซึ่งโดยทั่วไปถือเป็นเวลาปัจจุบัน ส่วนการณ์ลักษณะเป็นประเภททางไวยากรณ์ที่ Comrie (1976: 3) อธิบายว่าเป็นการพิจารณารูปแบบต่างๆ ของโครงสร้างภายในทางเวลาของเหตุการณ์ ('aspects are different ways of viewing the internal temporal constituency of a situation') Comrie แบ่งการณ์ลักษณะออกเป็นสองประเภทใหญ่ ประเภทแรก ได้แก่ การณ์ลักษณะ perfective และประเภทที่สองได้แก่ การณ์ลักษณะ imperfective โดยได้ยกตัวอย่างประโยคภาษาอังกฤษที่แสดงถึงการณ์ลักษณะทั้งสองประเภทดังนี้ ประโยค *John was reading when I entered* เหตุการณ์ *John was reading* จัดเป็นตัวอย่างของการณ์ลักษณะ imperfective ซึ่งผู้พูดกล่าวถึงโครงสร้างภายในของเหตุการณ์โดยตรงโดยพิจารณาว่าเหตุการณ์ *อ่านหนังสือ* กำลังดำเนินอยู่เมื่อเหตุการณ์ *เข้ามาในห้อง* เกิดขึ้น ถือเป็นการปูพื้นให้กับอีกเหตุการณ์หนึ่ง ส่วนเหตุการณ์ *I entered* จัดเป็นตัวอย่างของการณ์ลักษณะ perfective ซึ่งเป็นการมองเหตุการณ์ในลักษณะภาพรวม มิได้มุ่งแยกแยะโครงสร้างภายในของเหตุการณ์ ในการศึกษาเรื่อง "เพิ่ง" ผู้เขียนจัดให้ "เพิ่ง" เป็นคำบอกการณ์ลักษณะประเภท perfective ที่กล่าวถึงเหตุการณ์ในลักษณะภาพรวม แสดงความหมายว่าเหตุการณ์ที่กล่าวถึงเกิดขึ้นไม่นานนักเทียบจากเวลาอ้างอิง

ประเด็นแรกที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับการศึกษา "เพิ่ง" ในด้านความหมายและการใช้จะเห็นว่า "เพิ่ง" แสดงความหมายคล้ายคลึงกับ perfect ประเภทที่ Comrie (1976: 60) เรียกว่า perfect of recent past Comrie อธิบาย perfect ประเภทนี้ว่า เราอาจจะใช้ perfect เมื่อพูดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่นานนักก่อนเวลาปัจจุบัน ระยะเวลาที่ใกล้กันระหว่างเวลาของเหตุการณ์กับเวลาปัจจุบันถือเป็นปัจจัยที่แสดงความสืบเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน '....the perfect may be used where the present relevance of the past situation referred to is simply one of temporal closeness, i.e. the past is very recent.' ตัวอย่างประโยคในภาษาอังกฤษที่แสดง perfect of recent past เช่น Bill has just (this minute) arrived. การใช้ "เพิ่ง" ในภาษาไทยส่วนใหญ่แล้วจะเห็นว่าใช้แสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่นานนักจากเวลาอ้างอิง ซึ่งทำให้มีความหมายในทำนองเดียวกัน ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้ *เขาเพิ่งมาถึง แดงเพิ่งเข้านอน* อย่างไรก็ตาม หากวิเคราะห์ลึกลงไปก็จะเห็นว่ามีข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างคำ "เพิ่ง" และ perfect Comrie (1976: 52)

กล่าวถึงความหมายหลักของ perfect ว่าเป็นการแสดงความสัมพันธ์หรือความต่อเนื่องระหว่างเหตุการณ์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน *'.....the perfect indicates the continuing present relevance of a past situation.'* ดังนั้นเมื่อพูดว่า a. He has lost his wallet. จะแตกต่างจาก b. He lost his wallet. ข้อแตกต่างประการหนึ่งก็คือในประโยค a. มีความหมายนัย (implication) ว่าตอนนี้เขายังหากระเป๋าไม่พบ แต่ประโยค b. ไม่มีความหมายนัยนี้

เมื่อพิจารณาการใช้ "เพิ่ง" จะเห็นว่าแม้ในหลายๆ กรณี ประโยคที่ใช้ "เพิ่ง" อาจเป็นที่เข้าใจได้ว่าแสดงความเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ในอดีตถึงปัจจุบัน หรือแสดงผลที่ยังคงปรากฏในปัจจุบัน ดังเช่น

(1) เขาเพิ่งมาถึงบ้าน (ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมาถึงบ้านแล้วและยังอยู่ที่บ้าน ขณะผู้พูดพูดประโยคนี้)

(2) เขาเพิ่งเข้านอน (ผู้ที่ถูกกล่าวถึงเข้านอนแล้วและยังนอนอยู่ ขณะที่ผู้พูดพูดประโยคนี้)

อย่างไรก็ตาม "เพิ่ง" สามารถใช้ได้เช่นกันในกรณีที่กล่าวถึงเหตุการณ์ที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน หรือมีผลที่ยังคงปรากฏในปัจจุบัน เช่น

(3) ฉันเพิ่งหากุญแจห้องพบเมื่อกี้นี้เอง ตอนนี้หายไปอีกแล้ว

(4) เขาเพิ่งซ่อมรถเมื่อวันก่อน วันนี้รถเสียอีกแล้ว

(5) เขาเพิ่งมาถึงเมื่อครู่นี้เอง แต่ตอนนี้ไม่รู้ไปไหน

จากตัวอย่าง (3)-(5) แสดงให้เห็นว่า "เพิ่ง" ไม่ได้มีความหมายแสดงความสัมพันธ์หรือสืบเนื่องระหว่างเหตุการณ์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าในหลายๆ กรณีความหมายที่เหตุการณ์หนึ่งเพิ่งเกิดขึ้นมักจะมีผลต่อเนื่องจนปัจจุบันแต่ก็ไม่จำเป็นเสมอไป ดังนั้นจึงไม่อาจจัดว่า "เพิ่ง" แสดง perfect ในภาษาไทย

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่ควรพิจารณาในที่นี้ คือการจัดให้คำ "เพิ่ง" แสดงอดีตกาล ในหลายๆ กรณีกล่าวได้ว่า "เพิ่ง" ใช้พูดถึงเหตุการณ์ที่เกิดในอดีต โดยเทียบเวลาอ้างอิงเป็นเวลาปัจจุบัน แต่ถ้าวิเคราะห์โดยละเอียดแล้วจะพบว่า "เพิ่ง" ไม่ได้ใช้เพื่อบอกเหตุการณ์ในอดีตเสมอไป แต่อาจใช้พูดถึงเหตุการณ์ในอนาคตก็ได้ ดังเช่น

(6) เดือนหน้าเขาเพิ่งอายุครบสิบเก้าปี ยังไม่ต้องเกณฑ์ทหารหรอก

(7) ปีหน้างานเพิ่งเริ่มต้น ต้องรออีกหลายปีกว่างานจะเสร็จ

(8) เขาเพิ่งจะเดินทางมาถึงพรุ่งนี้ เราควรจะรอไปอีกหน่อยแล้วค่อยไปพบเขา

จะเห็นว่าการใช้ “เพิ่ง” ในประโยคข้างต้นนี้ ไม่ได้ใช้เพื่อแสดงอดีตกาลหรือเพื่อบอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต แต่ “เพิ่ง” ใช้แสดงความหมายว่าเหตุการณ์ที่ระบุถึงนั้นเกิดขึ้นได้ไม่นาน หรือเกิดใกล้ๆ กับเวลาอ้างอิงซึ่งอาจจะเป็นเวลาในอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคตก็ได้

การใช้ “เพิ่ง” เพื่อสื่อความหมายว่าเหตุการณ์ที่กล่าวถึงนั้นเกิดขึ้นไม่ห่างไกลจากเวลาอ้างอิงขึ้นอยู่กับการมองหรือความคิดเห็นของผู้พูดเป็นสิ่งที่ไม่อาจกำหนดแน่นอนตายตัวได้ว่าเหตุการณ์ที่พูดถึงนั้นควรจะเกิดขึ้นภายในช่วงระยะเวลาใดจึงจะจัดว่าเหตุการณ์นั้นเพิ่งเกิดขึ้น เหตุการณ์บางเหตุการณ์ที่ใช้กับ “เพิ่ง” อาจเกิดขึ้นชั่วครู่หรือไม่กี่นาทีก่อนเวลาอ้างอิง แต่บางเหตุการณ์อาจจะห่างจากเวลาอ้างอิงหลายปี เช่น

(9) เขาเพิ่งมาถึงเมื่อครู่นี้เอง

(10) ฉันเพิ่งพบเขาเมื่อวานนี้

(11) น้องเพิ่งไปอเมริกาเดือนที่แล้ว

(12) ประเทศนี้เป็นประเทศเกิดใหม่ เพิ่งได้รับเอกราชเมื่อสิบกว่าปีนี้เอง

จากประโยคที่แสดงการใช้ “เพิ่ง” ข้างบนนี้ จะเห็นได้ว่าเราไม่อาจกำหนดได้แน่นอนว่าเวลาของเหตุการณ์ควรจะเกิดใกล้ชิดกับเวลาอ้างอิงเท่าใดจึงเหมาะสมที่จะใช้ “เพิ่ง” ความคิดความรู้สึกของผู้พูดถือเป็นปัจจัยสำคัญ จากตัวอย่างที่ (12) ผู้พูดมีทรรศนะว่าประเทศที่เป็นเอกราชมาสิบกว่าปีถือว่าเป็นเอกราชได้ไม่นาน หรือเป็นประเทศเกิดใหม่ถ้าเทียบกับประเทศ บางประเทศ เช่น อังกฤษ ไทย ญี่ปุ่น

ผู้เขียนได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำในภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายคล้ายคลึงกับ “เพิ่ง” ในภาษาไทย ได้พบว่า “tokoro da” เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับ “เพิ่ง” และอาจจัดว่าความหมายเทียบได้กับ have just ในภาษาอังกฤษ คือ “tokoro da” ใช้บอกถึงเหตุการณ์ที่เพิ่งผ่านไปได้ไม่นาน ดังตัวอย่างเช่น

(13) Ima gohan wo tabeta tokoro desu.
ขณะนี้ ข้าว part. กิน (อดีต) เพิ่ง
ตอนนี้ (ฉัน) เพิ่งกินข้าวเสร็จ

มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการใช้ “tokoro da” ประเด็นหนึ่งคือ แม้ว่าโดยทั่วๆ ไป “tokoro da” จะใช้กับเหตุการณ์ที่เพิ่งผ่านไปได้ไม่นาน แต่ระยะเวลาที่เหตุการณ์เกิดขึ้นเทียบกับเวลาสนทนาไม่อาจกำหนดแน่นอนได้ว่าต้องอยู่ในช่วงระยะเวลาเท่าใดจึงจะเหมาะสมที่จะใช้ “tokoro da” ได้ ตัวอย่างต่อไปนี้ แสดงให้เห็นการใช้ “tokoro da” กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นห่างจากเวลาสนทนาต่างกัน

(14) kaigaikimmu o oete sengetsu nihon ni
การปฏิบัติงานในต่างประเทศ part. จบ เดือนที่แล้ว ญี่ปุ่น part.
kaetta tokoro desu
กลับ เพิ่ง
(ฉัน) เพิ่งกลับมาญี่ปุ่นเมื่อเดือนที่แล้ว หลังจากหมดวาระการทำงานที่ต่างประเทศ

(15) kanojo wa sankagetsu mae ni kekkonshita
part. 3 เดือน ก่อน part. แต่งงาน
tokoro desu
เพิ่ง
เขาเพิ่งแต่งงานเมื่อ 3 เดือนก่อน

(16) kono koni wa juu nen mae ni dokuritsu
นี้ ประเทศ part. 10 ปี ก่อน part. ได้รับเอกราช
shita tokoro desu
เพิ่ง
ประเทศนี้เพิ่งได้รับเอกราชเมื่อสิบปีที่แล้ว

มีข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ “tokoro da” ในประโยคข้างต้น คือ โดยทั่วไป “tokoro da” มักจะใช้กับเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นไม่นานเทียบกับเวลาสนทนา แต่เมื่อใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนานหรือนานพอสมควรจากเวลาสนทนาก็มักจะแฝงความหมายบางอย่าง ดังเช่นประโยค (15) อาจพูดในกรณีที่ผู้พูดรู้สึกว่าบุคคลที่กล่าวถึงเพิ่งแต่งงานได้ไม่นาน จึงยังไม่คุ้นกับการใช้ชีวิตร่วมกัน หรือระยะเวลาสามเดือนที่เป็นสามีภรรยากันถือว่าไม่นานสำหรับเรียนรู้ปรับตัวให้เข้ากับชีวิตใหม่ ส่วนประโยค (16) ผู้พูดอาจพูดประโยคนี้ เนื่องจากเห็นว่าประเทศที่ได้รับเอกราชมาสิบปีถือว่า ยังเป็นประเทศเกิดใหม่ ยังคงมีงานที่ต้องพัฒนาปรับปรุงหรือสร้างความเจริญให้ประเทศอีกมาก เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการใช้ “tokoro da” ในประโยค (13)-(16) ข้างต้นนี้ระยะเวลาที่ห่างกัน ระหว่างเวลาที่เหตุการณ์เกิดขึ้นกับเวลาที่สนทนาจะต่างกันเป็นลำดับจากน้อยไปหามาก คือจากประโยคที่ใช้ “tokoro da” กับเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นไม่นานไปจนถึงใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อสิบปีที่แล้ว ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการพิจารณาว่าเหตุการณ์ใดที่จะเหมาะสมที่จะใช้ “tokoro da” ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดเป็นปัจจัยสำคัญ การใช้ “tokoro da” ในกรณีเช่นนี้ จึงถือว่ามีความคล้ายคลึงกับการใช้ “เพิ่ง” ในภาษาไทย

นอกจาก “tokoro da” แล้ว ยังมีคำที่มีความหมายและการใช้ที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ “bakari” ซึ่งอาจใช้แทนที่ “tokoro da” ได้ในหลายๆ บริบท เช่น ใช้แทนที่ได้ในข้อ (14)-(16) ข้างต้น แต่อาจต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปประโยคบ้างในข้อ (13) แต่ในบทความนี้จะยังไม่ทำการศึกษา “bakari”

การศึกษาคำ “tokoro da” ในที่นี้ถือว่าเป็นการศึกษาระดับเริ่มต้นโดยมุ่งหวังเปรียบเทียบกับคำ “เพิ่ง” ในภาษาไทย และพิจารณาเพียงบางแง่มุมของ “tokoro da” เท่านั้น การศึกษาในรายละเอียดเพิ่มขึ้นของคำนี้ และคำอื่นๆ ที่มีความหมายคล้ายคลึงกันถือเป็นเรื่องที่น่าสนใจและควรแก่การศึกษาต่อไป

ขอขอบคุณ ผศ.ดร.บุษบา บรรจงมณี และ NARUMI IWAI
สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาต่างประเทศ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ที่กรุณาอนุเคราะห์ข้อมูลคำอธิบายและตัวอย่างภาษาญี่ปุ่น

โครงการคลังความรู้ดิจิทัลด้านการเกษตร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บรรณานุกรม

ทัศนาลัย บูรพาชีพ. 2542. **การศึกษาคำบอกการณ์ลักษณ์ *เพิ่ง, ชัก, จวน* และ *เกือบ* ในภาษาไทย.** กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Comrie, B. 1976. **Aspect.** Cambridge: Cambridge University Press.

Haas, M.R., et al. 1964. **Thai-English Student's Dictionary.** California: Standford University Press.

Noss, R.B. 1964. **Thai Reference Grammar.** Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office.

Pranee Kullavanijaya. 1968. **A Study of Preverbs in Thai.** Unpublished M.A. dissertation, University of Hawaii.

Vichin Panupong. 1970. **Inter-Sentence Relations in Modern Conversational Thai.** Bangkok: The Siam Society.

โครงการคลังความรู้ดิจิทัลด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์